

 INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Název: Studium vlastností liposomů jako přenašečů léčiv pomocí různých analytických metod

Školitel: Roman Guráň

Datum: 6.2.2014

Reg.č.projektu: CZ.1.07/2.4.00/31.0023
 Název projektu: Partnerská síť centra excelentního bionanotechnologického výzkumu

---

 INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Cíle práce

- Vpracovat literární rešerši zaměřenou na liposomy, jejich vlastnosti a využití.
- Ověřit přítomnost doxorubicinu v syntetizovaných liposomech pomocí MALDI-TOF.
- Pomocí FIA-ED a vytvoření diferenčních hydrodynamických voltamogramů zjistit rozdíly v amperometrické detekci doxorubicinu uzavřeného v liposomech lišících se koncentrací cholesterolu v lipidové dvojvrstvě.
- Ověřit možnost uvolnění doxorubicinu z liposomů působením dodecylsiranu sodného pomocí fluorescenční spektroskopie.
- Zjistit schopnost liposomů transportovat doxorubicin do buněk zlatého stafylokoka pomocí inverzní fluorescenční mikroskopie.
- Zjistit toxicitu doxorubicinu přenášeného v daných liposomech na bakteriální kulturu zlatého stafylokoka.

Reg.č.projektu: CZ.1.07/2.4.00/31.0023
 Název projektu: Partnerská síť centra excelentního bionanotechnologického výzkumu

---

 INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Liposomy

- Poprvé byly popsány v roce 1964.
- Prakticky chvíli po jejich objevu začaly být považovány za potenciální přenašeče léčiv.
- Důvod použití nanotransportérů pro léčiva – snížení nežádoucí toxicity léčiva a možnost cíleného transportu a zvýšení efektivity.
- Běžnou součástí lipidové dvojvrstvy je cholesterol. Podporuje stabilitu dvojvrstvy a ovlivňuje její permeabilitu a rozpustnost.
- Uvolnění léčiva z liposomů je obvykle způsobeno fúzí liposomové membrány s buněčnou membránou, ale lze využít i jiných způsobů uvolnění léčiva (změna pH, ultrazvuk, působení detergentu).

Reg.č.projektu: CZ.1.07/2.4.00/31.0023
 Název projektu: Partnerská síť centra excelentního bionanotechnologického výzkumu

---

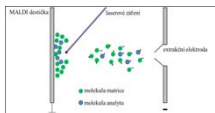

ANALÝZA LIPOSOMÁLNÍHO DOXORUBICINU POMOCÍ MALDI-TOF

- MALDI = matrix assisted laser desorption/ionization = laserová desorpce/ionizace za účasti matrice
- TOF = time-of-flight = průletový hmotnostní analyzátor; analyzuje ionty na základě jejich doby letu analyzátozem:

Legenda: Schéma MALDI

Legenda: Bruker ultrafleXtreme

Experimentální podmínky: nasycený roztok 2,5-dihydroxybenzoové kyseliny (DHB) v 50% MeOH a 0,1% trifluoroctové kyselině; *dried-droplet* metoda nanášení; kalibrace pomocí monoizotopických piků matrice a směsi peptidů; reflektorový pozitivní mód; výkon laseru nastaven 5-10 % nad prahovou hodnotu; 355 nm Nd:YAG laser s maximální energií 43,2 μJ a opakovací frekvencí 2000 Hz, fokuse laseru na průměr až 10 μm.

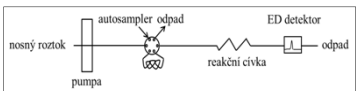

FIA-ED analýza liposomálního doxorubicinu

- FIA = flow injection analysis = průtoková injekční analýza
- FIA umožňuje automatizované měření sady vzorků, řídí reakce analytů s činidly i např. zapojit více detektorů v sérii nebo paralelně.
- Výsledky ve formě diferenciálních hydrodynamických voltamogramů (pojato jako závislost rozdílu ploch piků – analytu a blanku – na potenciálu).

Legenda: Schéma uspořádání FIA systému

Experimentální podmínky: pumpa model 584, elektrochemický detektor Coulochem III s amperometrickou celou model 5040 (pracovní elektroda ze skelného uhlíku, referenční paladiová elektroda, pomocná platinová elektroda), autosampler model 542 (vše ESA Inc., MA, USA); objem dávkovací smyčky byl 20 μl; průtok nosného roztoku byl 1 ml.min⁻¹; potenciálový rozsah 100-1200 mV se 100 mV krokem.

Spektrofotometrická analýza liposomálního a uvolněného doxorubicinu

- Spektrofotometrie byla využita pro změření absorpčních a fluorescenčních spekter doxorubicinu uzavřeného v liposomech a doxorubicinu uvolněného z liposomů po přidávku 30 mM SDS.

Legenda: Tecan Infinite M200 PRO

Experimentální podmínky: měření v UV-propustné 96jamkové destičce, pipetováno vždy 50 μl vzorku; xenonová UV lampa; absorpční sken byl proveden v rozsahu 230-800 nm s krokem po 5 nm; fluorescenční sken byl proveden v rozsahu 510-850 nm s krokem po 5 nm při vlnové délce excitačního záření 480 nm; detekce fluorescence pomocí fotonásobiče a detekce absorpance pomocí křemíkové fotodiody.

Inverzní fluorescenční mikroskopie buněk zlatého stafylokoků po inkubaci s liposomálním doxorubicinem

Legenda: Schéma inverzního fluorescenčního mikroskopu Olympus IX70. Převzato z: <http://www.olympusmicro.com/primer/techniques/fluorescence/ix70fluorescence.html> (cit. 3.2.2014)

Experimentální podmínky: mikrofotografie vzorků o rozlišení 4800 x 3600 pixelů byly pořízeny pomocí Olympus DP73 s CCD detektorem a zpracovány byly v programu Olympus Stream Basic 1.7. Mikrofotografie buněk osvětlených bílým světlem byly pořízeny při době expozice 2,2 ms a při citlivosti ISO 200. Mikrofotografie buněk s fluoreskujícím doxorubicinem byly pořízeny za následujících podmínek: excitační filtr 520-550 nm, emisní filtr 580 nm, doba expozice 530,8 ms a citlivost ISO 100.

Princip stanovení IC₅₀ pomocí růstových křivek

- Růstové křivky vyjadřují závislost počtu buněk, případně relativního růstu buněk, na čase.
- Počet buněk se zjišťuje různými metodami, nejčastěji však měřením zákalu kultivačního média, mikroskopicky nebo pomocí průtokové cytometrie.
- Při zjišťování antimikrobiálního účinku látky na danou bakteriální kulturu se ze změněného počtu bakteriálních buněk vytvoří grafy viability, které reprezentují závislost procenta viability buněk na koncentraci dané látky.
- Funkční závislost se zjistí regresní metodou nejmenších čtverců a ze získané regresní rovnice se vypočítá střední inhibiční koncentrace látky (IC₅₀) v 50% viability buněk.

Legenda: Popis růstové křivky

Legenda: Multiskan EX

Příprava liposomů

sodná sůl 1,2-dioleoyl-sn-glycero-3-fosfo-rac-(1-glycerolu)
fosfatidylcholin, cholesterol

doxorubicin (vodný roztok) + chloroform

rotační vakuové odpaření

lipidový film

15 min ultrazvuk

15 min 60 C

Liposom 8 (100 mg cholesterolu)

Liposom 9 (50 mg cholesterolu)

Liposom 10 (bez cholesterolu)

Amicon 3k promyto vybraným puřmem

lipidová dvojvrstva   Doxorubicin   Cholesterol

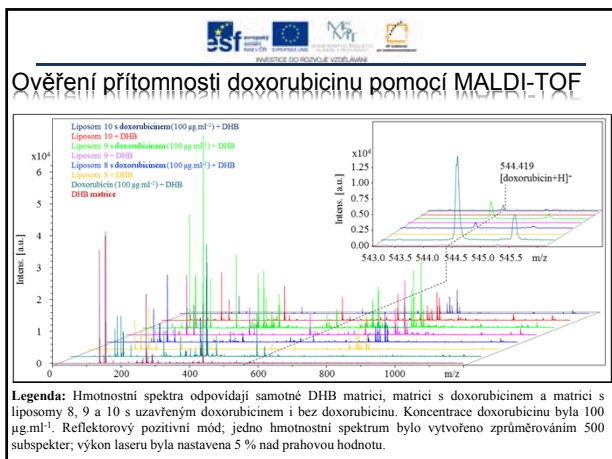

Legenda: Hmotnostní spektra odpovídají samotné DHB matrici, matrici s doxorubicinem a matrici s liposomy 8, 9 a 10 s uzavřeným doxorubicinem i bez doxorubicinu. Koncentrace doxorubicinu byla 100 µg ml⁻¹. Reflektorový pozitivní mód; jedno hmotnostní spektrum bylo vytvořeno průměrováním 500 subspekter; výkon laseru byla nastavena 5 % nad prahovou hodnotu.

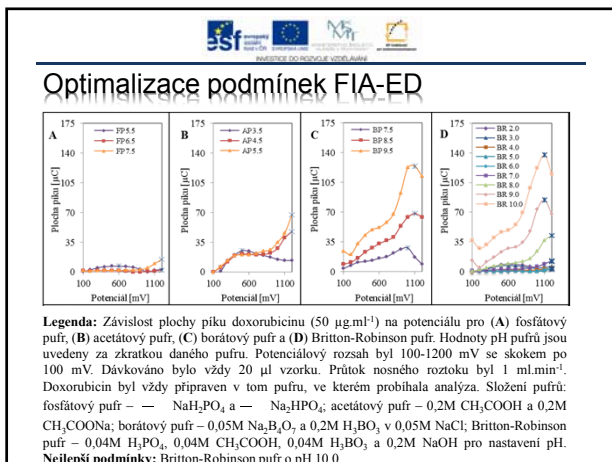

Legenda: Závislost plochy piku doxorubicinu (50 µg ml⁻¹) na potenciálu pro (A) fosfátový pufr, (B) acetaťový pufr, (C) borátový pufr a (D) Britton-Robinson pufr. Hodnoty pH pufrů jsou uvedeny za zkratkou daného pufru. Potenciálový rozsah byl 100-1200 mV se skokem po 100 mV. Dávkováno bylo vždy 20 µl vzorku. Průtok nosného roztoku byl 1 ml min⁻¹. Doxorubicin byl vždy připraven v tom pufru, ve kterém probíhala analýza. Složení pufrů: fosfátový pufr – NaH₂PO₄ a Na₂HPO₄; acetaťový pufr – 0,2M CH₃COOH a 0,2M CH₃COONa; borátový pufr – 0,05M Na₂B₄O₇ a 0,2M H₃BO₃ v 0,05M NaCl; Britton-Robinson pufr – 0,04M H₃PO₄, 0,04M CH₃COOH, 0,04M H₃BO₃ a 0,2M NaOH pro nastavení pH. **Nelepší podmínky:** Britton-Robinson pufr o pH 10,0.

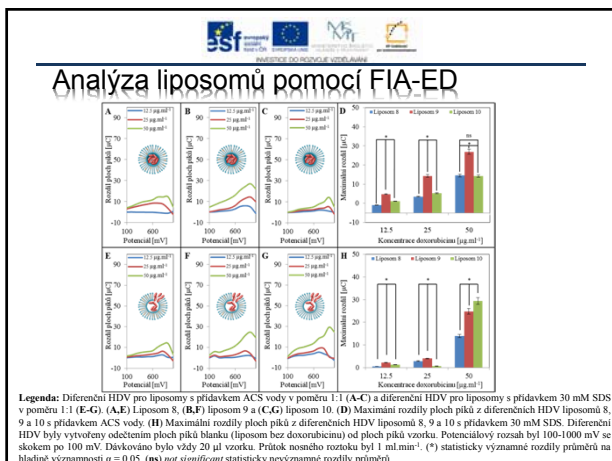

Legenda: Diferenční HDV pro liposomy s přidávkou ACS vody v poměru 1:1 (A-C) a diferenční HDV pro liposomy s přidávkou 30 mM SDS v poměru 1:1 (E-G). (A,E) Liposom 8, (B,F) liposom 9 a (C,G) liposom 10. (D) Maximální rozdíly ploch piků z diferencních HDV liposomů 8, 9 a 10 s přidávkou ACS vody. (H) Maximální rozdíly ploch piků z diferencních HDV liposomů 8, 9 a 10 s přidávkou 30 mM SDS. Diferenční HDV byly vytvořeny odečtením ploch piků blanku (liposom bez doxorubicinu) od ploch piků vzorku. Potenciálový rozsah byl 100-1000 mV se skokem po 100 mV. Dávkováno bylo vždy 20 µl vzorku. Průtok nosného roztoku byl 1 ml min⁻¹. (*) statisticky významné rozdíly průměrů na hladině významnosti $\alpha = 0,05$. (ns) *not significant* statisticky nevýznamné rozdíly průměrů.

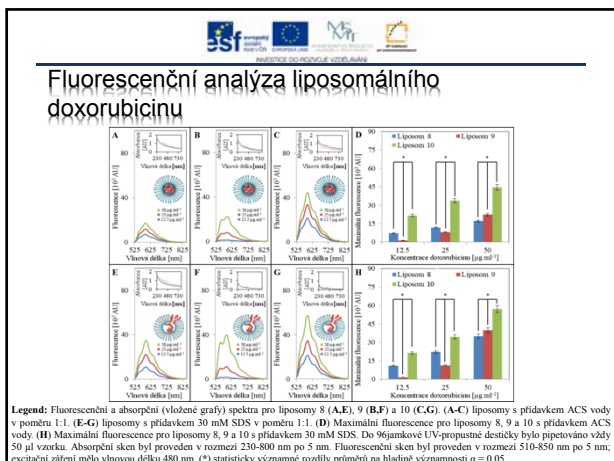

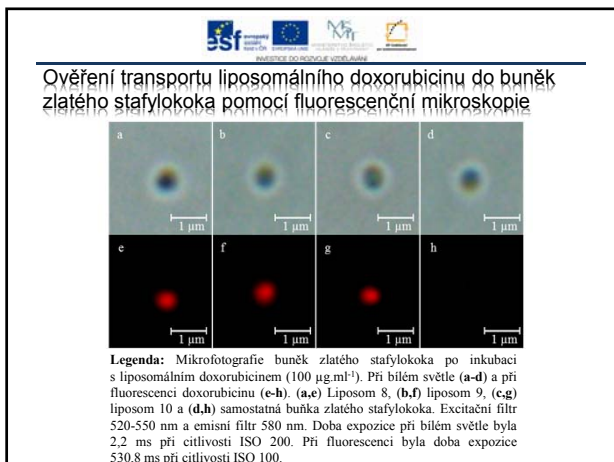

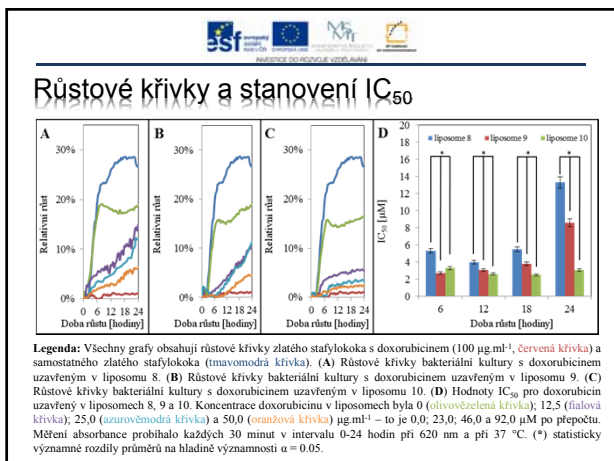

 INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Shrnutí

- Byl využit nový přístup pro vyjádření elektrochemické detekce liposomálního doxorubicinu, když byly zkonstruovány diferenční hydrodynamické voltamogramy.
- Cholesterol ovlivňuje elektrochemickou detekci liposomálního doxorubicinu tím způsobem, že pravděpodobně podporuje přenos elektronu přes lipidovou dvojvrstvu liposomu.
- Fluorescence liposomálního doxorubicinu byla nejvyšší u liposomu 10 a bylo zjištěno, že po přidavku 30 mM SDS spolehlivě došlo k uvolnění doxorubicinu u všech testovaných liposomů.
- Toxicita liposomálního doxorubicinu je závislá na koncentraci cholesterolu v lipidové dvojvrstvě liposomů. Hodnoty IC_{50} byly nejvyšší u doxorubicinu v liposomu 8 a nejnižší byly u doxorubicinu v liposomu 10 (rozdíl byl až 4x).
- Všechny cíle byly splněny.

Publikace

- Guráš, R., M. Komínková, et al. (2013). "Liposomes as drug carriers and their characterization using different analytical methods". MendelNet 2013 - International PhD Students Conference. Brno, Czech republic, Mendel University in Brno.
- Komínková, M., R. Gurán, et al. (2014). "Study of Functional Qualities of Different Types of Tailored Liposomes with Encapsulated Doxorubicin using Electrochemical and Optical Methods". International Journal of Electrochemical Science 9. (in press)

 INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Poděkování

- Mgr. Ondřej Zítka, Ph.D.; Mgr. Karel Novotný, Ph.D.; doc. RNDr. Pavel Kopel, Ph.D.; Lukáš Melichar; Mgr. Bc. Markéta Komínková; Ing. Iva Blažková; Ing. Lukáš Nejdí; Mgr. Dagmar Chudobová a prof. Ing. René Kizek, Ph.D.
- Všem kolegům z Laboratoře metalomiky a nanotechnologií (Ústav chemie a biochemie, Agronomická fakulta, Mendelova Univerzita v Brně)

Reg.č.projektu: CZ.1.07/2.4.00/31.0023
 Název projektu: Partnerská síť centra excelentního bionanotechnologického výzkumu

 INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Děkuji Vám za pozornost

Reg.č.projektu: CZ.1.07/2.4.00/31.0023
 Název projektu: Partnerská síť centra excelentního bionanotechnologického výzkumu
